

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna peti-vrsta:

8 kr. če se tiska enkrat,
12 " " " dvakrat,
15 " " " trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicijska na velikem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejemati veljajo:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji veljajo:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan veljajo 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na velikem trgu h. št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in sicer: v torek, četrtek in soboto.

Volitve v kmečkih občinah.

Že zadnjič smo naznanili izid volitev za deželni zbor v naših kmečkih občinah, danes pa dodamo še potrebna pojasnila. Brez kakšnega pikanja bomo omenjali samo dogodkov.

V Ljubljanski okolici sta bila izvoljena dosedanja poslanca dr. Bleiweis in Luka Robič. Volitev se je druga leta v tem okraju vršila navadno soglasno, letos pa je vsled sklepa županskega shoda nasproti Robiču kandidiral dr. Tavčar, ki je pa dobil le 21 glasov. Agitacija pred voliščem bila je na obeh straneh jako živahna, vendar se je večina volilcev držala svojih starih poslancev, izmed katerih je dobil dr. Bleiweis 88, Luka Robič pa 69 glasov.

Za kamniški okraj je volilni odbor priporočal g. Janeza Kersnika, notarja na Brdu. Pa mnogo volilcev, zlasti duhovskega stanu, s tem kandidatom ni bilo zadovoljnih, ter so si izbrali prostovoljno g. realkinega profesorja Križnarja za svojega kandidata, ki je pa s 36 glasovi ostal v manjšini nasproti g. Kersniku, ki je dobil 42 glasov. Večina njegova je toraj jako neznatna.

V Trebnjem je dobil g. Luka Svetec, ki je prej zastopal kamniški okraj, 143 glasov, na novo od volilnega odbora priporočana kandidata dr. Jurij Sterbenec, fajmošter v Hrenovicah, in ljubljanski odvetnik dr. Papež pa sta dobila 136 in 114 glasov. G. Koračin posestnik na Mirni, ki so ga zlasti volilec njegovega okraja želeli voliti in na katerega je mislil tudi volilni odbor, dokler se g. Svetec

iz kamniškega okraja ni premaknil v okraj trebanjski, je dobil pa 44 glasov.

Jako iznenadila nas je volitev v Kočevji. Kočevski volilci so bili pripravljeni pri tej volitvi soglasno ravnati s svojimi slovenskimi sosedi, ako se za kandidata v kmečkih občinah sprejmeta g. Fortuna in g. Primož Pakiž, za Kočevsko mesto in ribniški trg pa kočevski župan Jožef Braune. V ribniški dolini so iz prva želeli poslanca g. Karlina Rudeža in Primoža Pakiža, a ker je g. Rudež rekel, da kandidature ne sprejme, sklenili so voliti dekana Škubica in Primoža Pakiža. Da bi pa tem laglje dosegli pritrdjenje Kočevjarjev, ki so želeli g. Fortuna, in da bi se tem lepše vršila volitev, je g. dekan Škubica prav toplo priporočal g. Fortuna ter volilnemu odboru svetoval, naj le g. Fortuna in Primož Pakiža okliče kot kandidata za kočevski, ribniški in laški okraj. Volilni odbor je to tudi storil s pristavkom, da sta to kompromisna, to je z nemškimi kočevskimi volilec dogovorjena kandidata. Važnost tega kompromisa ali dogovora bi bila morala vsakemu politično izobraženemu jasna biti, ker je imelo to dogovorjenje javno pred vsem svetom pričati, da slovenski in nemški prebivalci na Kranjskem med seboj v lepem porazumljenju živijo in da se Nemcem pri nas ne godi krivica, kakor po veliko-nemških listih trobijo nemški hujskaleci. Reč ima pa še drugo stran. G. Klun se je pa še posebno trudil za porazumljenje med slovenskimi in nemškimi volilec na Kočevskem, ter je to obojim pri vsaki priliki priporočal. Zvedevši, da so Kočevjarji pripravljeni v to privoliti, ako sprejme kandi-

dato g. Fortuna, podžupan ljubljanski, ki ga Kočevjarji in Ribničani dobro poznajo kot poštenjaka, prizadeval si je g. Fortuna prepovoriti, naj sprejme poslanstvo, ker se je tega odločno branil. In sedaj so hudobni jeziki raztrobili, da je g. Klun na skrivnem agitiral zoper g. Fortuna, ter s tem provzročil njegov propad. Može, s katerimi je g. Klun občeval v tej zadevi, mu bodo spričevanje dali, da je pošteno in odkritosrežno delal za g. Fortuna ter njegovo izvolitev vsem prav toplo priporočal. *)

V Črnomlju je s 34 glasovi izvoljen okrajni sodnik gospod Dev, ki je na svojo roko kandidiral zoper dekana Aleša iz Semiča, ki ga je priporočal volilni odbor. Pred nekimi dnevi se nam je poročalo, da je izvolitev Aleševa gotova, in da je večina volilcev na njegovi strani. Kar v sredo 6. t. m. načelnik okrajnega glavarstva viniškem volilcem razglasi, da morajo še enkrat voliti može, češ, da prve volitve ne veljajo, ker se volilcem ni naznanil namen volitev. Viniška občina ima 9 volilnih mož, in prvič izvoljeni bi bili vsi volili gosp. Aleša; pri drugi volitvi pa so bili izbrani taki volilni može, ki so se poganjali za nasprotnega kandidata sodnika Deva. Od tod je prišlo, da se je število njegovih volilcev tako pomnožilo, da je bil s 34 glasovi izvoljen. G. Alešu je po odpadu viniških volilcev ostalo samo 23 volilnih mož, ki so pa pri volitvi izročili protest ali oporekanje zoper ponovljene viniške volitve.

Huda volilna borba je bila na Notranj-

*) Glej poslanico.

Vred.

Listek.

Dvoja vlada.

Carevanje Petra Velikega (1689—1725).

(Po Sloveju in drugih spisal J. Steklasa.)

(Dalje.)

Odprava velikega poslanstva. Z odpravo mladih ljudi v strani svet na nauke, (navada, ki je bila že poprej poznata), ni bil Peter zadovoljen. Po naravi svoji, želečej znanja in delavnosti, delavnost fizične, pa tudi duševne, hotel je Peter vse sam videti, vse znati, vse storiti; ni mogel on mirno počakati v Moskvi, dokler bi se bili poslani za mejo vrnili izurjeni v mornarstvu, pa tudi ne presoditi, je li bode ta izurjenost popolnoma odgovarjala njegovi želji. Delo je bilo spešno, Peter ni mogel pa tudi neumel čakati; a vrh tega mu je bila že izdavná domišljija razpajena pripovedmi o čudežih zapadne naobraženosti in njegov najbližji svetnik Lefort je trdil, da je neobhodno potrebno za cara, da vse sam to vidi. Koncem l. 1696 je bilo opredeljeno: odposlati velike in polnomočne poslanca, generala Leforta in Golovina ter

dumnega tajnika Voznicina na evropske dvorove: na cesarski, angleški, danski, rimski, braniborski, v Holandijo in Benetke; spremstvo poslaniško je bilo sestavljeno od mnogih dvorjan in prostovoljcev: med poslednjimi se je nahajal tudi Peter Mihajlovič — sam car; uprava gosudarstva je bila za časa odsotnosti gosudarja izročena trem velmožem: Lavu Kiriloviču Nariškemu, knezu Borisu Alesjejeviču Goliceinu in knezu Petru Ivanoviču Prozorovskemu, Moskva pa je bila predana knezu Fedoru Jurjeviču Romodanovskemu; pod zapovedništvom drugega Romodanovskega, kneza Mihajla Grigorjeviča je bila postavljena vojska na litovski meji: v Poljski je namreč umrl kralj Jan Sobieski ter se začel novi izbor; Rusija se je s svojo soveznico Avstrijo protivila izbornu francoskega princa Kontija, soveznika sultanovega in Romodanovski bi bil moral v slučaju potrebe z vso silo vzdigniti se proti Francozu in njegovi stranki.

Urota Ciklera. V februarja l. 1697 je bilo vse pripravljeno za odhod velikega poslanstva, kar zvé car, da so se urotili proti njemu Cikler, Sokovnin in Puškin. Nedavni nemiri so čisto pomešali bujno glavo Ciklerovo:

s početka goreč privrženec Sofije, prestopi kasneje skoraj prvi k stranki Petrovi l. 1689, ali zdaj pa je hotel ozlovoljen radi hladnosti gosudarjeve prevzeti nalogo Razinovo, pobuniti donske Kozake ter ž njimi osvojiti in razrušiti Moskvo. Ali zajedno s Ciklerom sta bila še dva znamenita moža — Sokovnin in Puškin, ki sta govorila, da je car pogubil vse, ktere je poslal za mōre; bilo je tudi Kozakov in strelev, ki so želeli, da bi kozaki porušili Moskvo na enem koncu strelec pa na drugem.

Potovanje Petrovo v inozemstvo. Poslé smrti Ciklerove in drugov njegovih se je odpravilo veliko poslanstvo v mesecu marecu iz Moskve. V Rigi, pred ktero so še pred nedavnim stale vojske cara Alekseja, niso dovolili Petru, da ogleda trdnjavo, kar ga je silno razsrdilo. Riga v livlanski guberniji, na zapadni Dvini, sezidan po načinu starih nemških mest. Ugodni položaj mesta, mnogo tovarn, rokotvorin, in znamenita trgovina daje Rigi dajo pravo zavzeti drugo mesto za Petrogradom, med primorskimi ruskimi mesti. Trgovinska važnost Rige počimlje že v dobi hanzeaske zveze v 13. veku. Letni promet v trgovini iznosi do 35 milijonov rubeljev srebra. Iz Rige

skem v Postojni, kjer je volilni odbor priporočal dosedanja poslanca dr. Vošnjaka in dr. Zarnika. Pa že pri prvem volilnem shodu v Postojni so Notranjci povdarjali, da želé vsaj enega poslanca izbrati izmed svoje srede in da z dosedanjima poslancema niso zadovoljni. Pa shod ju je vendar zopet sprejel, in volilni odbor ju je proglasil za kandidata. Toda duhovi se niso pomirili, in ko je prišel dan volitve, stopilo je več nasprotnih kandidatov na noge, izmed katerih je dobil logaški župan Mulej celó 52 glasov; košanski župan Dekleva je imel 23 in posestnik Premerl iz Ubelskega 22 glasov; dva je dobil g. Jeršan z Unca in 1 g. Špilar iz Št. Petra. Nasvetovana kandidata sta sicer zmagala, pa ne s posebno zdatno večino, ker je dobil dr. Zarnik 60, dr. Vošnjak pa 74 glasov.

Soglasne so bile volitve v Kranji, kjer je dobil dosednji poslanec g. Karol Klun vseh 81 glasov, in ravno toliko jih je dobil tudi drugi poslanec loški župan Blaž Mohar, ki pride letos prvič v deželni zbor. Tudi dosednji poslanec g. Matej Lavrenčič v Vipavi in g. Viljem Pfeifer v novem mestu je dobil vseh 94 glasov.

V Radolškem okraju se je čulo o nekem nasprotovanju proti sedanjemu poslancu dr. Poklukarju. Izbrali so si bili neki že nasprotnega kandidata in ga baje naznanili tudi volilnemu odboru. Imenovali so se že ljudje, ki so bili to skrivno nasprotovanje pričeli in na tihem kurili. Ko je pa prišel dan volitve, so se volilni možje med seboj zopet sporazumeli ter so enoglasno s 47 glasovi volili g. dr. Poklukarja, za katerega sta glasovala celó nemška volilna moža iz Fužin ali Weissenfelsa, češ, vse voli Poklukarja, sama ne opraviča nič, voliva ga toraj še midva. Nemškutarji v kmečkih občinah nikjer niso postavili svojih kandidatov, ker so sprevidili, da bi bilo to tudi zastonj, in vsi izvoljeni so narodnjaki.

Danes v torek volijo mesta in trgi; kandidate smo proglasili že zadnjič, in upamo, da bodo vsi tudi izvoljeni; nemogoče pa ni, da se tudi v mestnih skupinah ne bode vse izšlo po željah in mislih volilnega odbora.

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. junija.

Avstrijske dežele.

Z Dunaja, 7. junija. Po malem se sedaj zve o sklepih zadnje ministerske konference, poglavitno je segala v področje kupčijskega in denarstvenega ministerstva; šlo je namreč za grajenje železnice iz Munkača (Ogersko) v Stry v Galicijo in za vravnavo Dunava pri Železnih vratih. — Zastran železnice Munkač-Stryse se ni sklenilo ničesa, zemljemerci še niso del dovršili. — Pri vravnavi Dunava je bilo gledati na dvoje, a) porazumeti se mora o tem oboja vlada (ta in unstran Litave), b) privoliti morate obrežni državi Srbija in Rumunija. Oggersko je hotelo Železna vrata naravnati na svojo roko in vladi ta stran Litave nikakega o tem ne pripustiti ugovarjanja. A reklo se je, Berolinska pogodba je vsi monarhiji to izročila, ne samo Oggerski, to je skupna zadeva, o kateri ima vlada ta stran Litave kaj govoriti. Oggerska vlada dolgo o tem ni hotla nič slišati, a sedaj je pripravljena tudi poslušati pri izpeljavi tastranske vlado, zahteva pa poslednja, da se ji predloži načrt, da izraža svoje želje v imenu tostranskega obrta, a pridrži si pravico preskušati takse. Te imajo biti take, da bodo krile stroške, ki se bodo za vravnavo potrebovali. Izpeljavo pa hoče oggerska vlada prepustiti privatni družbi, in ji zato dati koncesijo (privoljenje) na 90 let. Ministerstvo vnanih poslov naj skuša dobiti v Bellemgradu in Bukrešu privoljenja, da Oggersko sme dotična dela opravljati na kraji in prostoru. Priprave za to potrebne hoče Oggersko na svoje stroške prevzeti. Kar pa se tiče stroške za pravo vravnavanje, to vprašanje ostane še odprto in se bodo pozneje o tem pobotali.

Solnograški deželni zbor ne trati časa, tudi ne dela samo tega, kar mora, po modelih, marveč bavi se s praktičnimi stvarmi. Poslednji čas je bilo dvoje obravnav; 1. da se posilno vpeljejo blagajnice v pomoč bolnim poslom. V blagajnico bi vplačevali možki posli po 25 kr., a ženske po 15 kr. Oskrbuje naj to blagajnico občina, nadzoruje pa deželni odbor. 2. za privoljenje ženitnine se ima oglašiti pri občini, ta pa ima pravico ugovora v gotovih slučajih.

Minister poljedelstva bode potoval na Južno Francosko, da tam pogleda, kako so pogojdzili goličave po južnih Alpah, kako naravnali tek hudoornikom; ko bo vse to videl s svojimi očmi, pojde na Tirolsko in Koroško, ker tudi tam, posebno pa po Tirolah je mnogo goličav; koliko pa so hudoorniki škode napravili, vsi vemo iz poročil lanskega leta.

Dunaj je zopet vznemirjen. Sedaj pa ne gre za idealna dobra, kakor pri šolski noveli (?) sedaj gre za ljubi kruhek. Pri tem vprašanju so pa ljudje zelo občutljivi, tedaj bodo tudi neprijatelji sedanje vlade dunajsko prebivalstvo hujskali zoper sedanjo vlado. Zakaj pa vendar gre? No, nekaj železničnih vradov bodo prestavili v Lvov in v Prago, kamor tudi prav za prav slišijo, da niso vsi vradi na kupu skupaj, in na Dunaji bode nekaj pisaren manj, tedaj tudi nekaj manj vradnikov in to je tudi tista velika nesreča, katera preti Dunaju. Naj pomaga, kar more! V deželnem zboru in v občinski seji so v ti zadevi govorili, sklepali, grajali in svarili, Dunajčane hujskali na sedajno vlado, ki tako slabo skrbi za glavno mesto, ki je začetek Avstriji. — No, tem ljudem je Dunaj vse, druge dežele pa za to, da za Dunaj skrbje. — Dunaj začetek Avstrije, to pa je vendar tako goropadno, da kaj takega morejo pripovedovati ljudem, ki prav nič ne mislijo, ali pa, ki razen Dunaja ne poznajo krajev na svetu. Kar pa se železnice tiče, se nam zdi poglavitna zmota, ki je potem druge za sabo imela, le-ta, da so železnice začeli delati iz središča države proti mejam, namesto da bi jih bili iz državnih mej izpeljevali do središča. Po ti poglavitni misli je imela vsaka železnica že nekako svoje kraje, svojo pot vganjene; „tukaj in ne drugje“; tako je prišlo, da je Trst zgubil svojo kupčijsko prevago, ker železnice so bile drugje prej izdelane kakor v Trstu in iz Trsta. Sedaj pa Dunajčanom ni prav, da se nekoliko tukaj decentralizuje (iz sredine na obode spravlja).

„Politik“ vé iz gotovega vira, da vojni minister bode letos odstavil navadne **vojaške vaje**, ki stanejo mnogo denarja, ter bode s tem poravnal stroške za prestvarjeno vojno, ter tako državni denarnici mnogo prihranil.

Nadškof Felinski iz Varšave, ki je živel dosihmal v pregnanstvu, a sedaj sme bivati, kjer mu drago, prosil je svoje prijatelje, naj mu nikar ne skazujejo javnega čestitanja. Kljub temu sprejeli so ga v Lvovu z vso častjo, in tudi v Krakovu, kjer sedaj biva, in kjer misli povrnivši se iz Rima stalno ostati. Poklonilo se mu je mestno starašinstvo, ki je reklo, da mu zaradi tega ne skazujejo javnega čestitanja, da ne bode to ubranilo njegovemu bivanju. Škof si je izvolil Krakovo, kjer vse zidanje opominja na vero in narod. Nadškof odpotuje z bratom v Rim.

Vnanje države.

Iz Berolina. Kljub poletinski vročini pruski deželni in državni zbor obravnavata. Od kar ste bili sprejeti postavi o blagajnici za bolnike in novela k obrtniški postavi, je

se izvozi lan, konoplje, laneno seme, žito, les in dr. V bližini Rige se nahaja ladjodelnica. Po popisu l. 1882 šteje Riga 169.683 prebivalec. Drugi sprejem sta pripravila Petru vojvoda kurlandski in izborni knez braniborski, ktera sta ga pogostila po carski, negledeč na njegov incognito ter zadovoljila vsem nje govim željam; izborna kneginja braniborska Sofija Šarlota, in mati njena, Sofija izborna kneginja hanoveranska, opisujete v svojih pismih o vtisu, ki ga je proizvel Peter na nju; on jo je proizvel s svojimi krasnimi sposobnostmi ter tudi z neumenjen zdržati se prostih navad, pomanjkanjem odgojenja. Prispevši v Holandijo naseli se Peter v mestu Zardamu, kjer se je zapisal pod imenom Petra Mihajlova za ladjinega tesarja v ladjodelnici. Ali on ni mogel tukaj dolgo po svoji volji delati; raznesla se je namreč po Zardamu vest, da je mladi moskovski tesar sam car, in trume znatoželjnih so ga začele okroževati. Proživivši tako en teden v Zardamu poda se Peter v Amsterdam, kjer je skoraj štiri mesece delal v ladjodelnici iztočno - indijske kompanije skupaj s svojimi tovariši, dobrovoljci ruskega

poslanstva. Radi usavršenosti v tesanju ladij odpodi se Peter v januarju l. 1698 v Anglijo, kjer se je čez dva meseca učil tesati ladije v mesticu Depfordu ter je sprejel v rusko službo do 60 raznih mojstrov, mornarjev pa je nabral večidel v Holandiji. Da zabavlja Petra, pripravi angleški kralj Vilhelm III. veliko pomorsko navidežno bitko, kar je mladega cara tako navdušilo, da je izustil besede: „Ko ne bi bil car ruski, hotel bi biti admiral angleški“. V velikem mestu Londonu hotel je Peter vse viditi ter je po cele dni hodil po tovarnah, ladjodelnicah, raznih zavodih, glediščih itd. Narod pa je smatral Petra radi njegovega ponašanja za čudežnjaka. V aprilu je odšel Peter iz Anglije v Holandijo in od tukaj na Dunaj, kjer se je mnogo trudil zadobivši od cesarja Leopolda obečanje, da se poda po zaključenju mira s Turki v Benetke; ko se tudi tukaj vadi v ladjodelstvu, kar zvé naenkrat o uporuh strelcev, in mesto da se poda v Benetke mora pohiti v Moskvo.

Upor strelcev. Strelec, ktere je Sofija l. 1789 zastonj na upor proti Petru nagovarjala, dokler so mirno v Moskvi živeli,

ko so jih pa začeli pošiljati na daljne in težke pohode, so se l. 1698 pobunili ter zvali Sofija na vlado. Štirje polki poslani iz Azova k mejam litovskim v Velike Luke, so silno rogororili: „Kakšna je naša služba! Trpimo mnogo od bojarjev, klatimo se zaradi njih že tretje leto.“ Okoli 100 mož od njih je pobegnilo v Moskvo; pregnani od tukaj po vojaki vrnili so se k svojim polkom s pismom od carevne Sofije: „Zdaj vam je hudo, piše Sofija, kasneje vam bode še huje, hodite v Moskvo! zakaj ste stali, o caru se ne sliši nič.“ Nastal je nemir v polkih, začeli so pripovedovati, da je car za morjem umrl, in da hočejo bojarji njegovega sina Alekseja zadušiti; treba je iti v Moskvo, potolčiti bojarje in Nemce ter pokončati nemško slobodo (naselbino). Spomladi pa so jih odstranili v Toropee, kjer je bilo vsakemu polku označeno mesto, kamor se ima podati; begunci so se imeli pa vsi pregnati. Zdaj pa so se strelec javno pobunili, pograbil za orožje, puške, pregnali polkovnike in stotnike, a na njihovo mesto postavili svoje ljudi ter se tako vzdignili proti Moskvi. Njim nasproti pa sta se postavila bojarin Šein in ge-

mного sedežev praznih, in kedar bi prišlo kako dvomljivo glasovanje, bi se pokazala nesklepčnost zbora. Vendar knez Bismark zahteva, da se mora debata o državnem proračunu izvršiti. Na sklep deželnega zbora tako ni misliti, ker prišla bode sedaj cerkveno-politična predloga. Z njo niso zadovoljni vsi priseženi cerkveni sovražniki, vsi tisti, ki bi radi katolike v žlici vode utopili, so zoper to predlogo. Katoliki si pa mislijo: Nekaj je, a premalo je. Pred vsem bi mogli škofje imeti vso prostost pri odgoji naraščajoč duhovskega in pri izvršenju cerkvenega pravosodja t. j. oni bi morali imeti svobodo, da v cerkvi zapovedujejo in prepovedujejo, kakor se to strinja z njih nadpastirsko dolžnostjo, dokler tega ni, ne more cerkev dalje prijenjevati. — Za najskrajnejšo silo so pač te postavbe, a katoliki jih ne morejo s posebnim veseljem sprejemati, ker cerkvi vendar ne dovolijo prostega gibanja in le toliko odnehajo, da se krivica nekoliko prikriva.

Poslaniška zbornica je šla preko nasveta Danca Lassena na dnevni red, zahteval je namreč da naj bode v severnem Šlesvigu v ljudski šoli izključljivo danski jezik poučni jezik. Minister nauka je govoril zoper ta nasvet, tu je rekel, da je Severni Šlesvig razdražen po danski agitaciji, ki ne pozna ne mere ne kraja, vlada ne bode nikdar privolila, da bi veljal Severni Šlesvig za dansko deželo pod prusko oblastjo. Kantak (Poljak) je govoril za to, da se ta nasvet izroči posebni komisiji v posvetovanje.

Iz Berolina. V poslaniški zbornici je vprašal poslanec Stablevski ministra bogočastja in uka, od kod pride, da otroke po mestnih šolah, v srednjih in višjih razredih poučujejo celo v verouku v nemškem jeziku. Minister je rekel, da je še le v javnih listih o tem zvedel, tudi trdijo, da vrhovni predsednik Pozjanski o tem ni nič vedel, vlada vsaj takih govorov ne prekliče. Pozjanska vlada je vsled pritiska naravnala, da naj okrožni šolski nadzorniki poročajo, koliko da poljski otroci nemščine razumejo in naj čakajo daljnih ukazov, a nekateri okrožni nadzorniki niso potem ravnali, marveč so vpeljali nemški jezik za poučevanje pri verouku, in so pozneje oglasili se za pritrjenje, nekateri pa še tega niso storili. Stablevski je vprašal tudi vlado, kako misli to prenarediti? Poljsko prebivalstvo je bilo zaradi tega zelo razjarjeno in Stablevski je med dru-

neral Gordon in 18. junija sta se sešla s strelec pod voskresenskim samostanom (novi Jeruzalem) na bregu Istri. Zastoj sta jih nagovarjala vojskovodji, da se popado; strelec pa so za odgovor navajali svoje zasluge, trpljenja na pohodih in da so prišli zdaj semkaj boječi se kneza Romodanovskega, ki je zapovedal pobijati jih brez pravega uzroka in ker so slišali, da se Nemci v Moskvi bijejo in tobak kadijo ter tako vse naredbe božje prezirajo. Zdaj zapovesta vojskovodja topničarjem streljati in vsled štirih strelcev razpršila se je nemudoma truma strelcev v strahu; ko so bili pa vsi uporniki polovljeni, začela se je preiskava, muke, 130 jih je bilo obešenih, drugi pa so bili razposlani v temnice po raznih mestih in samostanih.

Vrnitev Petra iz potovanja. Med tem se je vrnil car iz potovanja svojega nagledavši se Evrope in čudežev njene civilizacije, s čvrsto namero presaditi to civilizacijo v Rusijo; za to pa je bilo neobhodno potrebno bližnje in neposrednje občenje Rusije s zapadno Evropo; zaradi tega pa je bilo potrebno izvesti namero Ivana IV. osvojiti luko na baltiskem morju. Na potu iz Dunaja v Moskvo se je sešel Peter v Galiciji s kraljem poljskim Avgustom II. izbornim knezom saksonskim ter mu izjavil svojo misel o vojski s Švedijo.

(Dalje prih.)

gim tudi povdarjal, da se ljudstvo kar nalašč draži, učenikom verouka se pa vest obtežuje, ker brez privoljenja višega pastirja, ki je sedaj v pregnanstvu, ne morejo spremeniti jezika pri poučevanju. Minister pl. Gosler je rekel, da se on drži tudi tega načela, da se mora v maternem jeziku učiti verouk, le pred 10 leti je predsednik bil te misli, da je mogoče otroke, ki so že napredovali v nemščini, poučevati tudi po nemški v verouku. Minister je obljubil, da ne bode dalje segal. Konservativci pl. Hamerstein je sicer podpiral interpelacijo, a rekel je, Prusija mora na Pozjanskem germanizovati, ker na Nemstvu sloni nemška edinstvo, Avstrija je lahko pravična do raznih narodov. Windhorst je protestoval zoper to in je zahteval pravice tudi za Poljake. Govornik je tudi kazal na žalostne posledice šolskega moranja. Tudi sicer ni nihče v ti stvari Poljakom nasprotoval.

Iz Skadra se javlja, da so se zbili turški vojaki in gorjanski rodovi. Bili so se od sabote večera 2. t. m. noter do 4. t. m. Opoldne 4. t. m. so napravili pomirje za 24 ur. Hafie paša bode baje obravnaval z gorjanskimi rodovi. Pravijo, da so se rodovi med sabo zavezali pomagati drug drugemu, ki bode napaden. Ausim paša je baje gorjanom naznanil: neizogibljiva potreba je, da se meje vravnajo, dasiravno nerad, bode to izpeljal z vojaško silo, ako ne pojde drugače.

Iz Londona. Včerajšnje zbirališče lastnikov morskih brodov je sprejel resolucijo, ki povdarja, da se imajo začetna dela za nov Sueški kanal pogumno nadaljevati, ker izjave Lessepsa niso zadovoljile. V kratkem se imajo zopet sniti.

Iz Moskve. 7. t. m. je bil pri papeževem poročniku Vanutelli-ji obed za diplomate. Navzoči so bili članovi diplomatskega kora, ruski ministri in veliko dvornih in državnih uradnikov. Zvečer 8. t. m. je bilo splošno sprejemanje pri Waddingtonu (francoskemu poslaneu). 8. t. m. dopoldne je cesar v slovesnem zaslišanju sprejel poročnike in poslanca, na večer so bili povabljeni vesoljni gubernator, župan Moskovski, plemenitniki in predniki zemstev v Kremlju na obed.

Kitajci se baje resno pripravljajo, da hočejo se silo odbiti, ako Francozje Tonkin še dalje napadajo in se v deželi naprej pomikajo. — Pred septembrom ne morejo do tje priti francoske ladje z vojniki, in do tega časa se Kitajci lahko pripravijo za vojsko. — Angleži so v sitnem položaju, ne morejo privoščiti Francozom zmage, a njih pobitja se tudi ne morejo veseliti. Ako vidijo Azijate, da so Evropejci zmagani, vzdignili se bodo na vseh krajih in naj več zgubiti imajo Angleži. — Ako ne postavijo Francozi od 30—50.000 vojakov tje, ni lahko zmagati jim, ker Kitajci nameravajo 100.000 mož poslati v Tonkin, da branijo deželo, nad katero si prilastujejo pokroviteljstvo.

Kakor kaže, se bode le vnela huda vojska v **Tonkinu** med Francozi in tamošnjo vlado. Za katol. Cerkev bo imela najberž slabe posledice. L. 1858, ko so se enako tudi s Francozi vojskovali, je bilo umorjenih 123 misijonarjev in vječenih 40.000 kristjanov. Že zdaj se čita, da je bil misijonar umorjen.

Izvirni dopisi.

Iz Kranjskega okraja, 10. junija. (*Volitev za deželni zbor.*) Tako je toraj volitev kmetijskih občin iz sodnijskih okrajev Kranj, Tržič, Loka končana. Vedno smo bili v skrbeh, ktere kandidate nam bo narodni volilni odbor priporočal.

V Kranji je bilo 2. junija zjutraj viditi volilne može v gručah stati in se poganjati, ktere može bi volili za svoje poslane. Za g. Kluna je vse bilo. Spoznalo se je pri ti priliki, koliko zaupanja ima g. Oton Detelja. Vse je le v njega tišalo in ga prosilo sprejeti volitev in stalo ga je mnogo truda ljudi prepri-

čati, da bode on kot zastopnik mest Kranj in Loka ravno tako v deželnem zboru in pregovoriti; naj mesto njega volijo od narodnega volilnega odbora priporočenega g. Blaža Moharja, župana v Škofji Loki. Od druge strani se je pa čulo, da nekteri volilni može iz Poljanske doline delajo za dr. Tavčarja. Ura bije deset in volilni može stopijo v pisarno c. kr. okrajnega glavarstva. Gosp. okrajni glavar Merk naznani, da so presvili cesar razpustili deželni zbor in da je gosp. deželni predsednik volitev odločil na 9. junija. Potem izvoli tri volilne može, v volilno komisijo namreč: g. Vavkena, župana iz Cerkelj, g. Šlibarja, župana iz Sele in g. Šraja, župana iz Poljanske doline. Skupina volilnih mož pa izvoli v komisijo g. Šimna Robiča iz Šenturske gore, g. Detelja, g. Globočnika, zdravnika iz Cerkelj in g. Preželja iz Mavčič. Za predsednika volilne komisije se voli g. Detelja. Prične se volitev. Jako veselo je bilo poslušati, kako je en volilni mož za drugim izgovarjal le imena mož od narodnega volilnega odbora priporočenih.

Izmed 86 volilnih mož prišlo jih je bilo 81 in ti so enoglasno volili g. Karola Kluna in g. Blaža Moharja za svoja poslanca. Po končani volitvi se predsednik volilne komisije g. Detelja zahvali volilecem, ki so prišli iz tako daljnih krajev iz pod Ljubelja in Grintoveca iz daljne Selške in Poljanske doline k volitvi, povdarja, da tisti, ki davke plačujejo, morajo tudi pravico imeti voliti može, ki bodo pravično ravnali z deželnim premoženjem in zagotovi, da ravno voljena gospoda poslanca bosta vestno skrbela za korist in blagor mile domovine. Glasno odobravanje je sledilo tem besedam g. predsednika. Gorenjci pa so zopet pokazali, da so v resnici značajni može, da poznajo svoje prave prijatelje in se ne dajo preslepiti od vsacega pritlikoveca.

Iz Žirov, 9. junija. Ta dan je bil za nas v Žireh kaj tužen, da, strašen. Dal nam je spoznati, kako neizvedljiva so božja pota in kako resnične so besede sv. pisma: Čujte, ker ne veste ne dneva, ne ure.

Vlani je tresčilo v našo podružniško cerkev v Goropceh ter streho na zvoniku popolnem razdejalo. Pripravljalo se je letos, da bi se streha zopet popravila, in res v sredo 6. t. m. so pričeli delavci svoje delo. V četrtek popoldne pa nastane huda nevihta in o groza! Okoli četrte ure tresči zopet v zvonik in vbije dva delavca. Mojstrov sin, ki je bil pri njima, hitro zakliče: mrtva sta; oče pride precej gor, in mislite si strah, zdaj tresči v drugo in mrtev je bil tudi sin, trije drugi pa zelo poškodovani. Začelo je goreti; streha na cerkvi in tudi na zvoniku, kolikor jo je bilo še od lani ostalo, je zgorela, da ni več sledu o njej; le na tleh okoli cerkve ti kaže ogljevje ostanke strašnega prizora. Dobro je bilo le to, da so se obvarovala tikom cerkve stoječa splotja.

Toliko ob kratkem, ker ne vtegnem obširneje pisati. Ljudje so vsi osupnjeni in se s strahom poprašujejo: s čem smo le neki zaslužili tako šibo božjo? Mrtvi so doma jeden iz žirovske, jeden iz vrhovske in jeden lučinske fare. Danes dopoldne smo na žirovskem pokopališču vpricho obilo zbranega solznega ljudstva njih trupla izročili hladni zemlji. Cerkev vé, zakaj nas uči moliti: „Treska in hudega vremena; reši nas o Gospod!“ Vbogajmo toraj in molimo pogosto in z dna svojega srea:

„Treska in hudega vremena, reši nas o Gospod!“

Domače novice.

(Nova cerkev presv. Jezusovega Serca) v Ljubljani bo posvečena 1. julija.

(Gosp. Alojzij Bajer) je postal računski svetovalec in predstojnik rač. oddelka pri finančnem vradu.

(Pripravljanje za cesarjev prihod.) Tacega gibanja in likanja pri hišah, kakoršno je sedaj, še menda nikdar ni bilo v Ljubljani. Ljubljana hoče zares bela biti pri prihodu cesarjevem. — Na kongresnem trgu tik Zvezde je po vnanje izdelan t. j. postavljen steber, kamor ima priti alegorična podoba — menda angelja miru. — Pred bolnišnico se že tudi dviguje slavolok, na prvo roko postavljen. Na poti proti Šiški v triogelniku med voznim potom in sprehajališčem in peš potom so postavljene lesene ograje, kamor pridejo hlevi za živinsko rastavo. Včeraj pa so začeli temelj pokladati, zabijaje kole, na prostoru, kjer ima biti ljudska veselica. — Po šelenburgovih ulicah, koder je največ vožnje, so razdrli kameniti tlak iz debelega prodnega kamna (kugel) in naredili makadamski tlak, ki se je že povečem utrdil. Sploh Ljubljančanje delajo neutrudljivo in marno, tako da človeku nehote na misel pridejo besede Eneide: „Instant ardentis Tyrii, pars ducere muros, ... fundamenta locant alii“.

(Slovenska himna). Ravno kar je izdal g. A. Förster „slovensko himno“ v slavo šeststoletnice. Dobiva se pri Milieu in v katol. bukvarni po 5 kr. Po pošti 7 kr.

(Za Žepičev spominek) prejel je odbor do sedaj iz slovenskih krajev od g. Navratila iz Metlike nabranega 1 gold. 50 kr., za kar mu hvala od

odbora za Žepičev spominek

(Izpred porotne sodbe.) 6. junija dopoldne je stal pred sodbo 18 let star hlapčič Janez Kristan iz Šent Ožbolta pri Poljanah poleg Škofjeloke, obdolžen hudodelstva uboja. Sunil je Jaketa piskroveza, ko sta krompir majila z nožem v vrat, tako da je Jaka za tem umrl. Obdolžen ne taji hudodelstva. Sodnija ga je obsodila na dva in pol leta težke ječe, poostrene s postom vsak mesec, trdim ležiščem in temnico vsako leto ob dnevu zločinstva. 6. junija popoldne je bil sojen And. Lukanič, 23 let star krojač iz Škofjeloke zaradi uboja. Lukanič je prišel nekaj natrkan domu, ukal je in France Olčič (Pepevnak) ki je v jedni hiši z njim prebival, ga je kregal. Lukanič je pri Olčiču vrata vlomil, ta pa vstane in se mu v bran postavi. Lukanič je potem Olčiča osemkrat sunil z nožem, in ta je tudi umrl za ranami. Lukanič je bil obsojen na 6 let težke ječe, poostrene s postom, temnico in trdim ležiščem ob dnevu zločinstva.

Razne reči.

— Tabor v Istri. Preteklo nedeljo 3. junija bil je slovenski tabor v Brezovici. Predsedoval je poslanec Nabergoj, navzočih je bilo veliko tisoč ljudi. Sklenilo se je, zahtevati slovensko ljudsko šolo povsod, kjer je po postavi potrebno število 25 otrok za šolo; nadalje slovensko dopisovanje med oblastnjami in občinami, končno prositi tudi za kmetijskega učitelja slovenščine zmožnega. Predsednik g. Nabergoj je sklenil tabor z besedami: „Da se zopet vidimo v sredini Istre.“ Ljudstvo je živo

pritrjevalo in Nabergoja iskreno pozdravljalo. Hvala in slava gre rodoljubom v Brezovici, kajti trud ni majhen urediti velikanskega tabora. Največ zaslug sta si pridobila tukaj gospod Kociper in učitelj Medvedček, kterima so rado-voljno pomagali posestniki iz Brezovice, udje čitalnice. — Živeli rodoljubi!

— V Mariboru se prične 28. avgusta škofijska sinoda (zbor) z duh. vajami.

— Dr. Stefan Dolinar, rojen v Horjulu, izprašan profesor, sedaj pa kot kemikar v službi pri južni železnici na Dunaji, se je pretekli teden poročil z gospodično Suzano Kromarjevo, hčerjo dvornega svetovaleca pri najvišji sodnji na Dunaji.

— Od toliko požarov po hudem vremenu še ni bilo kmalo čuti, kakor letos. Le na zgornjem Avstrijskem je 6. junija strela v 17 poslopij vdarla, ki so večinoma pogorela in zraven po več hiš in ljudi. — Na Bavarskem je toča pridelke na dve milj daljave vničila. — Na Tirolskem je žugala velika nevarnost po povodnji. — V Skadru je strela zadela v založnico strelnega praha ter vnela in zidovje strašansko raznesla, pod razvalinami pa mnogo ljudi pokopala.

— Zvezdarna na Dunaji je dodelana. Pri sklepni svečanosti so bili navzoči tudi svitli cesar ki so odgovorili na nagovor ravnatelja Weissa, ter povdarjali, da je zvezdarna osnovana po najnovejših zahtevah učnosti, in da bode domovini v čast.

— Angleško srednjemorsko brodovje je 8. junija v Pulje prijadralo.

— Blizo Beograda je bil te dni vmorjen duhovnik, ki je laške delavce železniške spovedoval. — Vse mogoče, da le iz sovraštva do katoliške cerkve; ker bolj zagrizenega nasprotnika katoliška cerkev nima, kakor so razkolniki.

— Železnica preko Turov (Tauern). Za to železnico se zanimajo pred vsem prebivalci alpskih (planinskih) dežel, za vso monarhijo je pa važna zaradi tega, ker od nje zavis, ali ostane Trst še trgovsko mesto ali ima zgubiti to ime. Trst je od dveh strani v nevarnosti; Reka ga hoče prekositi, ker progi iz Reke v Budapešto in iz Reke na Dunaj ste krajši, kakor ona iz Trsta. Kar pa se kupčije z južno Nemčijo tiče, skušate se s Trstom Benetke in Genova, njima je položaj veliko vgodnejši nego Trstu. Potreba, da se Trst zveže po naj krajši poti s zahodnimi državnimi železnicami je očita. Tukaj ste dve poti mogoči. Ali po Soški dolini preko Predila v Trbiž. Te črte sedaj menda nihče ne bode zagovarjal, že menda zaradi tega ne, ker je preblizo laški meji, ostaja tedaj proga Trst-Loka. To bi bila sicer daljša proga, pa vendar boljša kakor nobena. Neogiblivo potrebno pa je, da se potem cesta še dalje izpelje, ali preko Gmündna poleg potoka Elend in Arl k svetemu Janezu v Pongav, ali za pošto cesto čez St. Mihael v Radstadt. Prva proga bi bila krajša (80 kilometrov) pa težavna in dražja, druga daljša, a lažja za izpeljati (109 kilom.) Pri prvi bi veljal kilometer 180.000—200.000 gold., pri drugi pa 145.000—150.000 gold. Kakšne koristi bi izhajale od tega alpskim deželam. Pot iz Trsta v Solnograd bi bila skrajšana za 297 kilometrov ali 44-3 odstokov, v Linc za 183 kilom. ali 26-7 odstokov, v Passovo za 260 klm. ali 35-4 odstokov, v Pelzenj za 262 klm. ali 28-6 odst., v Prago za 237 klm. ali 25 odst., v Draždano za 207 klm. ali 18-6 odst., v Berlin za 194 klm. ali 15 odst., v Stralsund za 194 klm. ali 12-7 odstokov. — Sedaj ima Nemčija v Benetke 174 klm. bliže kakor v Trst, ko bi se zgradila železnica preko Turov bi bil pa Trst 44 klm. bliže. Pot iz Trsta na Nemško bi se skrajšala za 218 do 282 klm. Po železnici preko Turov bi bilo iz Prage do Trsta ravno tako daleč, kakor iz Prage v Hamburg. Da se tedaj reši Tržaško vprašanje je železnica preko Turov zelo potrebna, troški bi bili sicer ogromni, a tu gre za najvažnejši korist ne le Trstu, marveč vsi monarhiji. Zarad železnice preko Turov bi primanjkeje ne bil večji, ker zahodne

železnice bi potem več vožnje imele in kupčija v Trstu bi se povzdignila, kar bi koristilo prihodkom države.

Poslanica.

Gosp. Fortuni se je poročalo, da sem jaz na skrivnem agitiral zoper njegovo kandidaturo v kočevskem, ribniškem in laškem okraji. Ko bi bil g. Fortuna moj nasprotnik, bi se ne zmenil za to govorico; ker sva bila pa ves čas prijatelja, me to obrekovanje jako boli in zato prosim slehernega, kteri bi naj manjšo reč o moji agitaciji zoper gosp. Fortuna vedel ali zvedel, da dotične dokaze blagovoljno pošlje g. Fortuni, ali pa da jih objavi v katerem koli slovenskem ali nemškem listu.

V Ljubljani, 11. junija 1883.

Karl Klun,
deželni in državni poslanec.

Poročila o izidu volitev mest in trgov.

Ljubljana. Izvoljena sta gg.: Peter Grasselli s 420 glasovi in dr. A. Mošć s 421 glasovi.

Telegrami „Slovenca“.

Kranj. Izvoljen gosp. Oton Detela enoglasno s 149 glasovi.

Tržič. Izvoljen g. dr. Samec s 111 glasovi. — Grof Thurn je dobil 109 glasov.

Idrija. Izvoljen g. J. vitez Schneid enoglasno.

Postojna. Izvoljen g. dr. Hinko Dolenc z 78 glasovi. — Dr. Deu je dobil 49 glasov.

Novomesto. Izvoljen g. prof. Šuklje.

Kočevje. Izvoljen g. Jožef Braune s 65 glasovi.

V trgovski in obrtniški zbornici sta bila danes izvoljena gospoda: J. Kušar in Janez Murnik.

Umrli so:

5. junija. Leopold Juh, čevljarjev sin, 7 mesev, Florijanske ulice št. 8, kašelj.

6. junija. Neža Elereig, sodarjeva vdova, 67 let, Trnovske ulice št. 6, vodenica. — Ana Drenik, hči kontrolorja v pos. delalnici, 4 leta, Hradečkijeva vas, št. 8, difterida.

7. junija. Lorene Trdina, kmečki sin, 30 let, Hrenove ulice št. 15, tuberkuloza.

V bolnišnici:

4. junija. Jakob Serafina, ceglar, 21 let, pljučno otrpnenje.

6. junija. Ferdinand Žnidar, ključavničar, 28 let, tuberkuloza.

7. junija. Marija Pršin, dninarjeva žena, 38 let, kron. pljuč. tuberkuloza. France Zupančič, dninar, 17 let, plućnica.

Eksekutivne dražbe.

13. junija. 1. e. dzb. pos. Andrej Bučar iz Krške poljane, 2842 gl. 20 kr. Litija. — 1. e. dzb. pos. Stefan Ivec iz Maline, 140 gl. Metlika. — 1. e. dzb. pos. Ana Ivanetič iz Vrtač, 637 gl. Metlika. — 1. e. dzb. pos. Aleš Strupi iz Dvorjan, 1771 gl. Kranj. — 1. e. dzb. pos. Franc Tavfar iz Zg. Loga, 3360 gl. Litija. — 1. e. dzb. pos. Matija Jurčič iz Črneče vasi, Kostanjevica. — 1. e. dzb. pos. Jože Andolšek iz Velike Poljane, 1600 gl. Binica.

15. junija. 1. e. dzb. pos. Helena Petavs, 440 gl. Vrhnika. — 1. e. dzb. pos. Anton Kapel mlajši, iz Stare Hrušice, 4185 gl. Postojna. — 1. e. dzb. pos. Andri Kaluža iz Podstenj, 1300 gl. Bistrica. — 2. e. dzb. pos. Janez Pavlič iz Visoko. Kranj.

Dunajska borza.

11. junija.

Papirna renta po 100 gl.	78.40
Sreberna " " " "	78.90
Zlata " " " "	98.90
Državne srečke l. 1864 po 100 gl.	166.75
Kreditne srečke po 100 gl.	169.75
Rudolfove srečke po 10 gl.	19.—
Ces. cekini " " " "	5.67
Francoski napoleond. " " " "	9.52
Nemška marka po 50 kr.	—58 ¹ / ₂

Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.